

EESTI JA MAAILMA TURISM, JAANUAR-AUGUST 2011

MAAILMA JA EUROOPA TURISM

Maailma Turismiorganisatsiooni (UNWTO) esialgsetel hinnangulistel andmetel kasvas väliturism I poolaasta kokkuvõttes kogu maailmas 4,5% (allikas: *UNWTO World Tourism Barometer, Interim Update August 2011*). Euroopas oli kasv mõnevõrra suurem (6,4%). Reisid Kesk- ja Ida-Euroopa riikidesse kasvasid 9,4%, Põhja-Euroopasse 6,8%, Lõuna-Euroopasse 7,4% ja Lääne-Euroopasse 3,4%. Euroopa kiirema kasvu põhjustena toob UNWTO esile, et Euroopas algas majanduskriisist taastumine hiljem kui muudes maailma regioonides, samuti kannatas Euroopa turism rohkem 2010.a. aprillis tuhapilve tõttu. Ka ülestõusmispühad aprilli lõpus soodustasid reisimist võrreldes 2010.aastaga, mil need olid aprilli alguses. Lõuna-Euroopa aga sai aasta alguses juurde turiste, kes loobusid rahutuste tõttu puhkusest Põhja-Aafrikas ja Lähis-Idas.

Aasta alguses prognoosis UNWTO Euroopale 2011.aastaks 2-4% kasvu, ning siamaani ei ole seda muudetud, kuigi aasta esimeste kuude tulemused Euroopas on olnud oodatust paremad. Samas märgib UNWTO, et aasta lõpupoole võib oodata kasvu aeglustumist. Maailma turismile prognoosis Maailma Turismiorganisatsioon 2011.aastaks 4-5% kasvu. Seega on kasv veidi väiksem kui 2010.a., kuid veidi suurem, kui on olnud pikaajaline keskmine kasvutrend (4%).

SISETULEV TURISM

2011. a. esimese kaheksa kuu kokkuvõttes ööbis Eesti majutusettevõtetes 1,27 miljonit välituristi. Nende arv kasvas 168 323 võrra ehk 15% võrreldes 2010.a. sama perioodiga. Nende poolt veedetud ööde arv oli 2,65 miljonit. Veedetud ööde arv kasvas 17%. Seega ületavad 2011.a. väliturismi näitajad tunduvalt 2010. a. tulemusi, mis olid omakorda seni rekordilised (joonis 1). Välituristide nõudluse kasv on seotud üldise majandusolukorra paranemise ja reisimisaktiivsuse kasvuga maailmas, paljude uute lennuliinide avamisega Tallinna lennujaamast, Tallinna kui Euroopa kultuuripealinna ürituste ja täiendavate meediakajastustega. 2011.a. jaanuarist augustini kasvasid välituristide ööbimised puhkusereisidel 19% ja tööreisidel 26%, kuid muudel reisidel vähenesid 2%.

Absoluutarvudes kasvas ülekaalukalt kõige rohkem **Venemaa** turistide ja nende ööbimiste arv (vt. tabel). Venemaa turistide arv – 134 416 – ületas 2010.a. jaan.-aug. rekordilist näitajat 48% ehk 43 332 võrra; nende ööbimiste arv kasvas 49%. Kuude võrdluses toimus absoluutarvudes suurim kasv jaanuaris (aastavahetusreisid), kuid kasv on olnud märkimisväärne ka kõigil ülejäänud kuudel. Jaan.-aug. kokkuvõttes kasvasid tunduvalt Vene turistide ööbimised nende suurimas sihtkohas Tallinnas (50%), samuti Ida-Virumaal (65%) (vt. joonis 6). Ka paljudes väiksema osatähtsusega sihtkohtades kasvas nende arv hüppeliselt: näiteks Tartu linnas ja maakonnas, Põlvamaal, Jõgevamaal, Pärnus ja Harjumaal, kajastades ilmselt sihtkohtade ja nende ettevõtete aktiivset tegevust sellel sihtturul. Mõju on avaldanud ka uued transpordiühendused, sh. bussiühendused Eesti regioonidesse. Ühtlasi jätkub Venemaa elanike välisreiside üldine tugev kasvutrend – turism Venemaalt on tänavu märkimisväärselt kasvanud pea kõigis Euroopa riikides. Nii Lätis kui ka Leedus on Vene turistide arv kasvanud umbes samas suurusjärgus kui Eestis.

Suurima turistide arvuga riigist **Soomest** saabunud turiste oli majutusettevõtetes esimese 8 kuuga 585 040 ja nende ööbimisi 1,18 miljonit. Majutatute arv jäi 2010.a. sama perioodi tasemele, ööbimiste arv kasvas 0,3%. Siin tuleb arvestada, et Soome turistide ja eriti nende ööbimiste arv kasvas 2010.a. märkimisväärselt (joonis 2). Tallinnas kasvas nende ööbimiste arv võrreldes mulluse rekordtasemega tänavu 0,5% (2010.a. kasvas nende ööbimiste arv märkimisväärselt 25% võrra) (joonis 5). Suurema osatähtsusega sihtkohtadest lisandus nende ööbimisi tunduvalt Harjumaal (+38%), kus nende arv viimase kuue aasta jooksul aasta-aastalt vähenes. Tartus kasvas soomlaste ööbimiste arv 12% ja saavutas kõigi aegade rekordi. Ka Lääne-Virumaal jõudis nende arv uue rekordini, ületades 2010.a. rekordilist tulemust veel 12%.

Uue rekordini jõudis turism **Suurbritanniast**. Sealt saabunud turiste oli majutusettevõtetes esimese 8 kuuga 46 777 (kasv 94%) ja nende ööbimisi 114 327 (kasv 105%). Nende arv hakkas peale majanduskriisist, euro ebasoodsast kursist ja üldisest Ida-Euroopa populaarsuse vähenemisest tulenevat tugevat langust veidi kasvama juba 2010. aastal, kuid tänavune hüppeline kasv tuleneb eelkõige uute odavlennuliinide avamisest mitmest Suurbritannia linnast Tallinna. Tallinnas, kus veedetakse valdav osa (92%) nende ööbimistest, kasvas ööbimiste arv 2011.a. koguni 118% (joonis 12).

Ka **Saksamaa** turistide ööbimised kasvasid uuesti peaaegu senise rekordtasemeni (mis pärines 2005.aastast). Võrreldes teiste sihtturgudega avaldasid uued odavlennud Saksamaa puhul tagasihoidlikumat mõju (majutatute kasv 23%, ööbimiste kasv 29%), kuna suur osa Saksa turiste külastab Eestit pikema Balti riikide (bussi- või auto-) ringreisi raames. Saksa turistide ööbimised on tunduvalt kasvanud Tallinnas (+34%), kus need ületasid ka 2005.a. rekordtaseme (joonis 7). Lisaks kasvas nende veedetud ööde arv hüppeliselt Ida-Virumaal (+186%); head tulemused olid ka Saare (+31%) ja Lääne-Viru (+25%) maakonnas. Sellised regionaalsed muutused on seotud ilmselt sihtkohtade ja nende ettevõtete aktiivse panustamisega sellele sihtturule, mis võivad tuua hüppelise suure kasvu. Ööbimiste arv Pärnus vähenes 8 kuu kokkuvõttes 24%, kuid andmeid kuude lõikes eraldi vaadeldes toimus suur langus vaid 2011.a. juunis, kuna 2010.a. juunis kasvas sakslaste ööbimiste arv tunduvalt tänu rahvusvahelistele hansapäevadele.

Turism **Rootsist** on peale vahepealset tugevat langust viimasel kahel mõnevõrra kasvanud (2011.a. esimesel 8 kuul kasvas nende ööbimiste arv 7% võrreldes 2010.a. sama perioodiga, mil see omakorda kasvas 4% võrreldes 2009.a.) (joonis 3). 2011.a. on ööbimisi lisandunud eelkõige Tallinnas (+11%), väiksema osatähtsusega sihtkohtadest ka Tartus (+36%) ja Ida-Virumaal (+30%) (joonis 8). Ka turism **Norrast** hakkas peale paariaastast madalseisu kasvama, tõenäoliselt uue odavlennuliini mõjul. Majutatud turistide arv kasvas 24% ja ööbimiste arv 15%, seega kasvas nõudlus mullusest lühemate reiside arvelt. Lisandunud on põhiliselt lühireise Tallinna (Tallinnas kasvas majutatud Norra turistide arv 28% ja nende ööbimiste arv 21%). Väiksema osatähtsusega sihtkohtadest lisandus ööbimisi ka Tartus (+26%), samas vähenes nende ööbimiste arv Ida-Virumaal (-29%) ja jätkuvalt ka Pärnus (-14%) (joonis 9).

Läti turistide ööbimiste arv Eestis tervikuna kasvas uuesti peaaegu kriisieelse tasemeni, Tallinnas ja Pärnus aga ületas seniseid rekordeid (joonised 3 ja 10). Tallinnas hakkasid nende ööbimised peale 2009.a. majanduskriisist tingitud langust kasvama juba alates 2010.a. algusest, Pärnu aga on üks väheseid sihtkohti Eestis, kus nende ööbimisi on pikema perioodi vältel aasta-aastalt järjest lisandunud, isegi majanduskriisi ajal. Peale tugevat langust viimasel kahel aastal kasvasid Läti turistide ööbimised Tartus tänavu 34% ja Saare maakonnas 11%. **Leedu** turistide ööbimiste arv on tänavu kasvanud 36%, saavutades rekordilise taseme. Valdavalt toimus kasv Tallinnas (+37%), kuid ka Tallinnast tunduvalt väiksema osatähtsusega Pärnus (+71%) jõudis nende arv uue rekordini. Märkimisväärselt kasvas nende arv ka Harjumaal – peale kahte aastat tugevat langust (joonis 11).

Väiksematest sihtturgudest tuleb eraldi mainida **Itaaliat, Hispaaniat ja Hollandit**, kust pärit turistide arvu tunduvat kasvu võib seostada uute odavlennuliinidega. Kõigi riikide näitajad ületavad märkimisväärselt seniseid rekordeid (joonis 4).

SISETURISM

2011.a. esimese kaheksa kuu kokkuvõttes ööbis Eesti majutusettevõtetes 647 732 siseturisti. Nende arv kasvas 65 275 võrra ehk 11% võrreldes 2010.a. sama perioodiga. Nende poolt veedetud ööde arv oli 1,18 miljonit ning veedetud ööde arv kasvas 12%. Siseturistide nõudluse kasv on eelkõige seotud majandusolukorra paranemisega, mis soodustab nii puhkuse- kui ka tööreise. Nagu näitab joonis 1, on 2011.a. siseturismi tulemused siiski 7% kriisieelsest tasemest allpool.

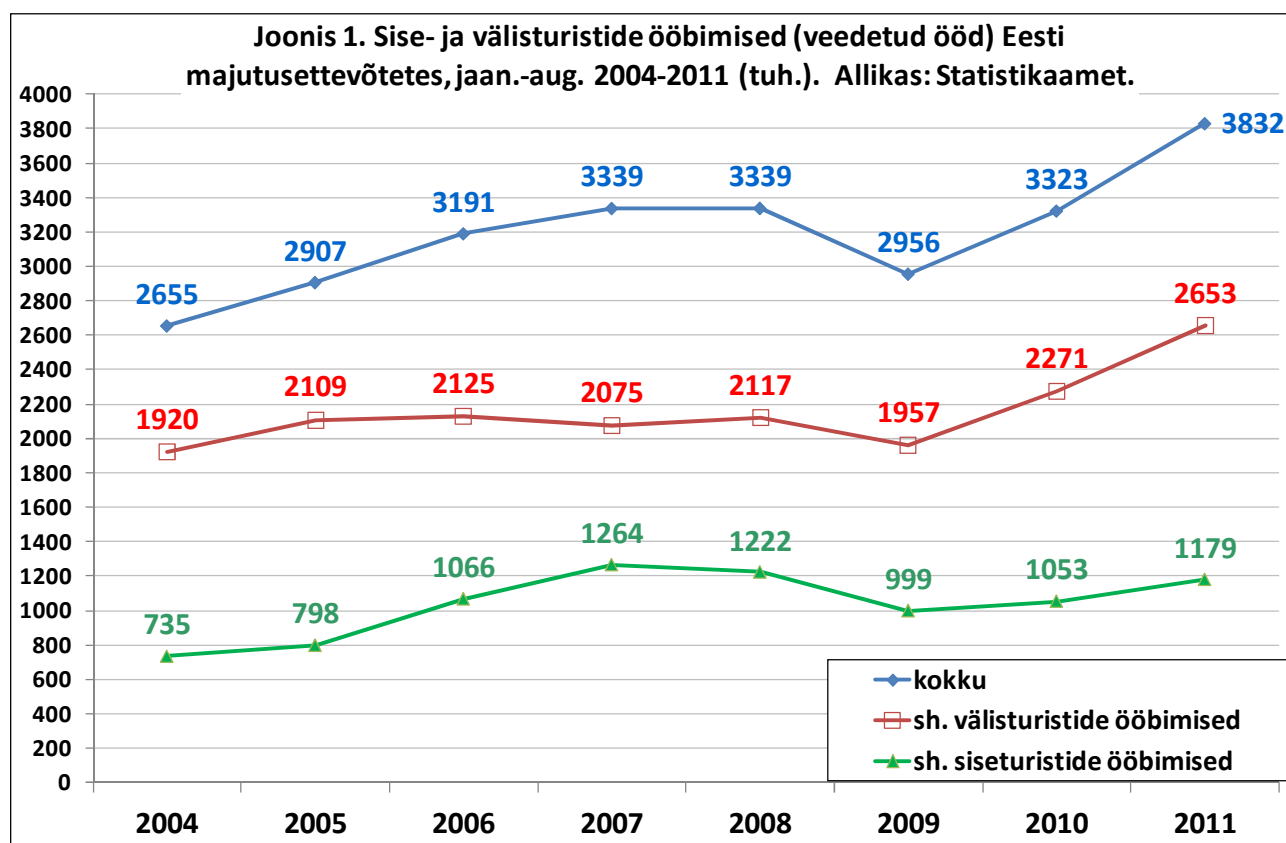
Esimese kaheksa kuu kokkuvõttes kasvasid siseturistide ööbimised puhkusereisidel 12%, tööreisidel 19% ja muudel reisidel 5%. Absoluutarvudes kasvasid kõige rohkem siseturistide ööbimised Tallinnas (+37%), kus

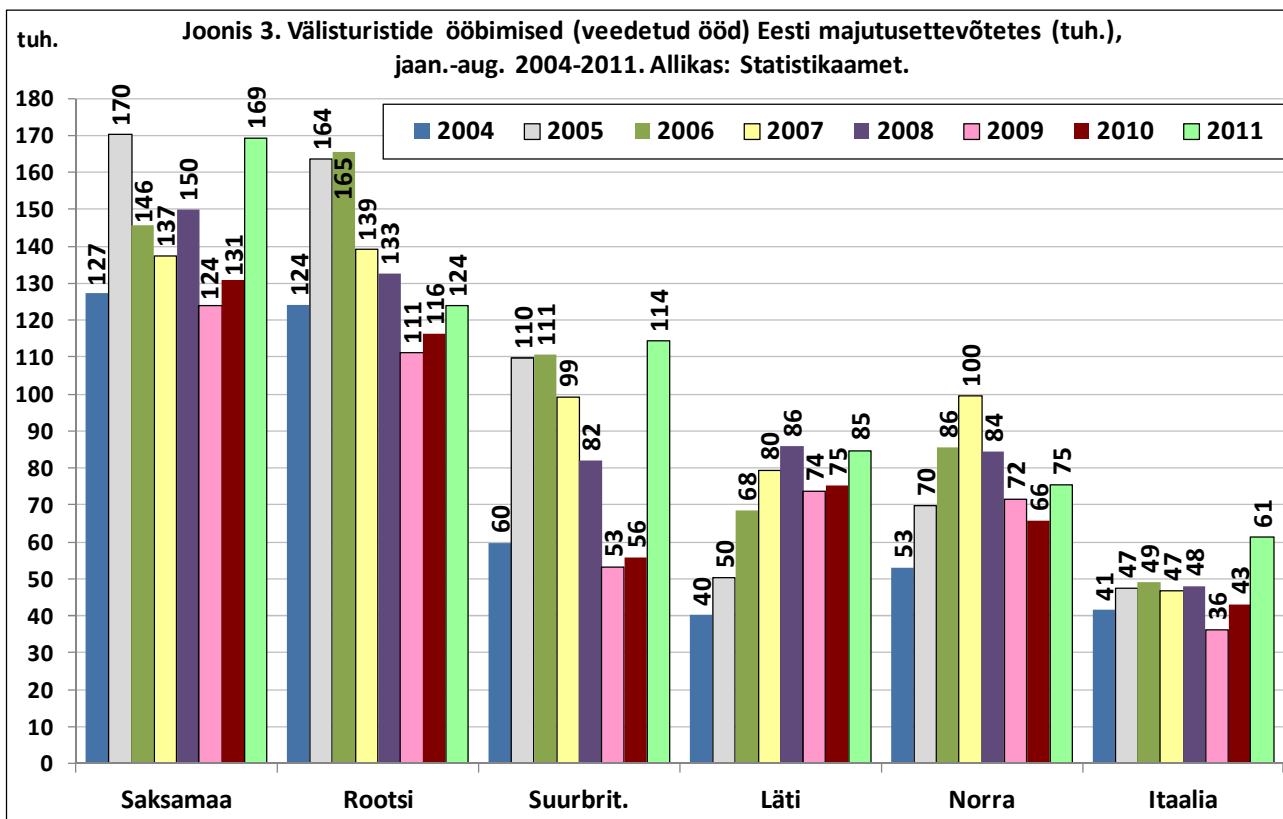
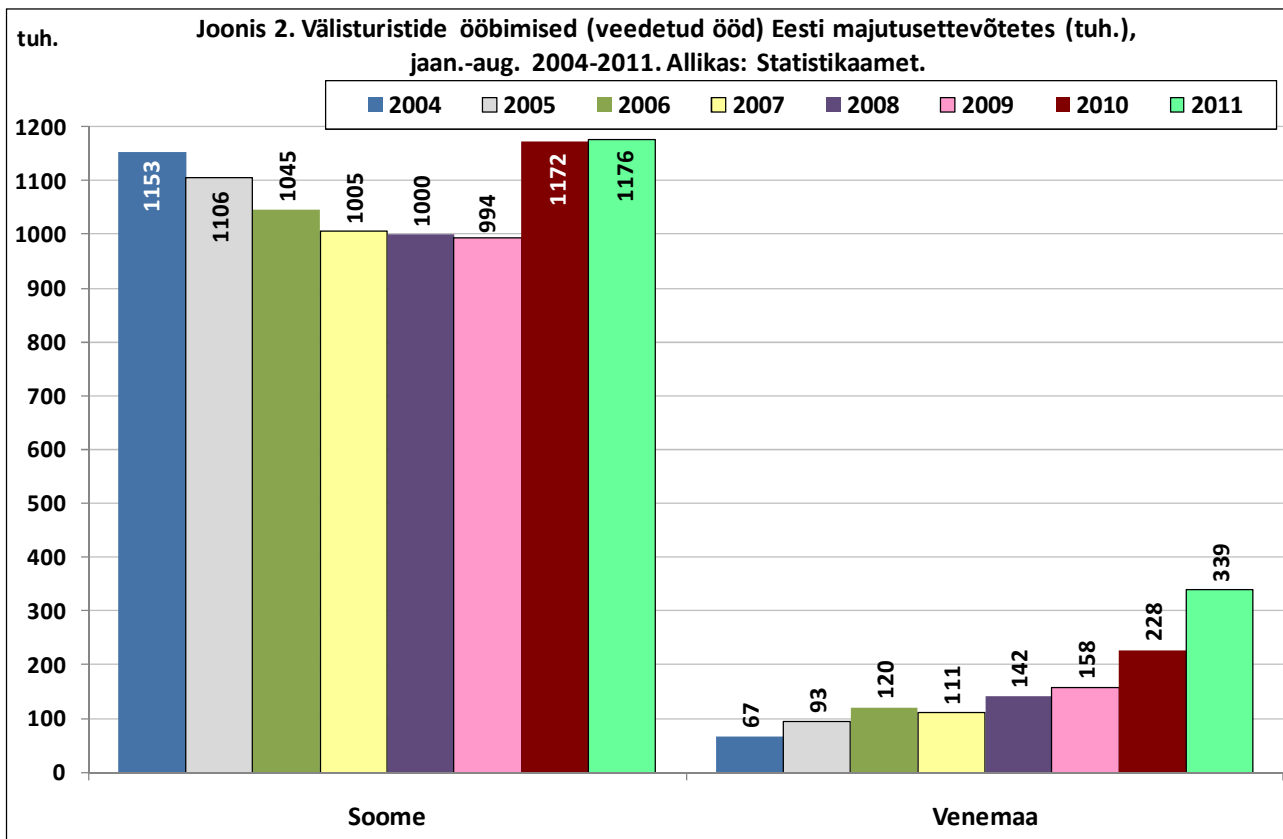
need ka kriisi ajal kõige rohkem vähenesid, ning Tartus (+37%) ja Lääne-Virumaal (+10%) – kahes viimatinimetatud sihtkohas ületas nende arv ühtlasi tunduvalt kõigi eelmiste aastate tulemusi (joonis 15). Absoluutarvudes kasvas tunduvalt siseturistide ööbimiste arv ka Pärnu linnas ja maakonnas, ning Saare, Viljandi ja Jõgeva maakonnas.

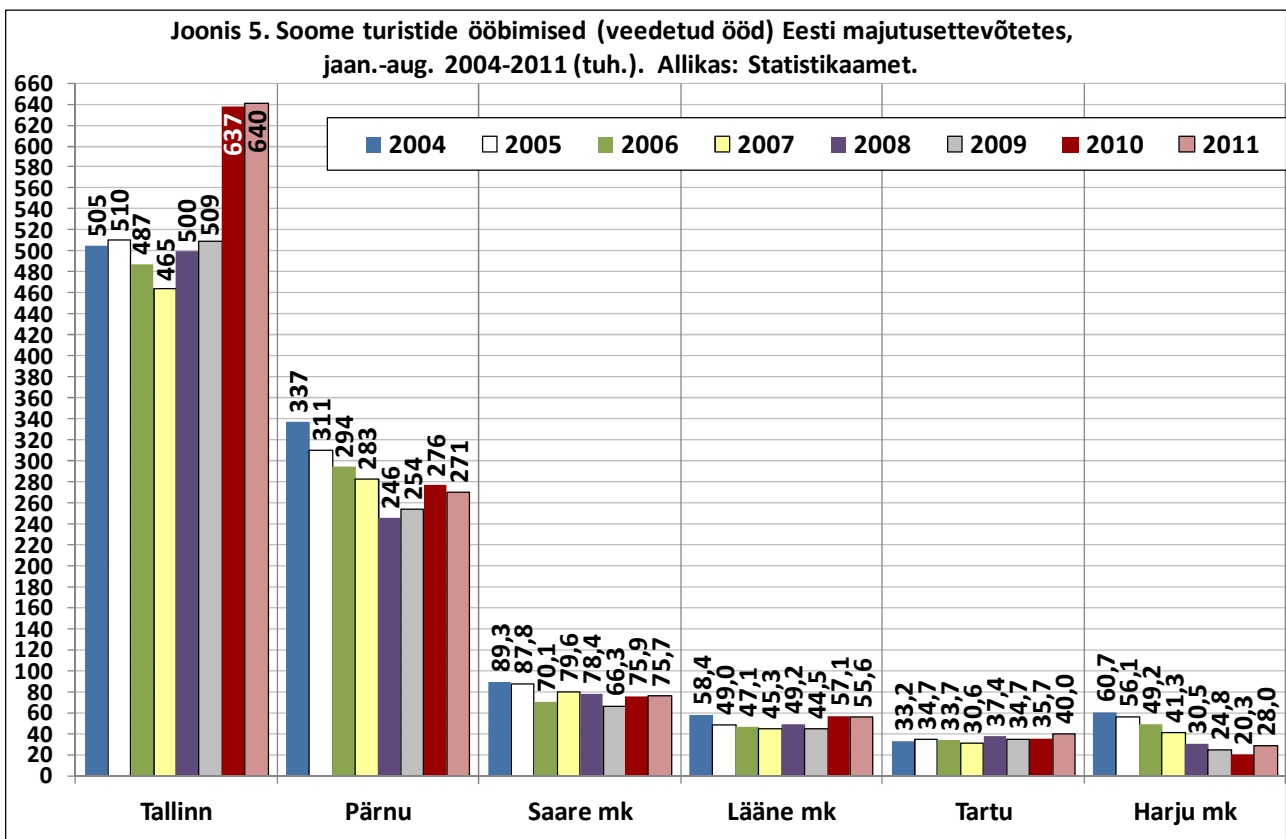
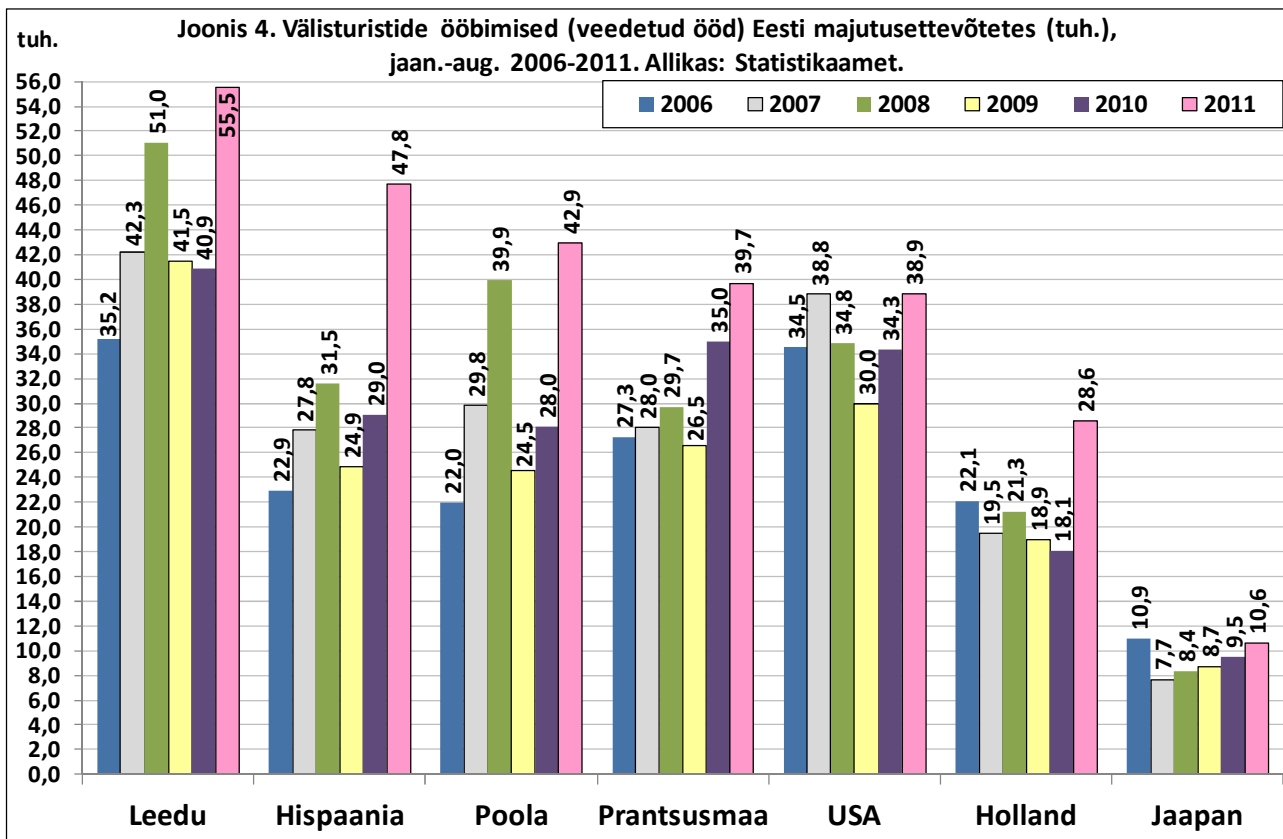
TURISMITULU

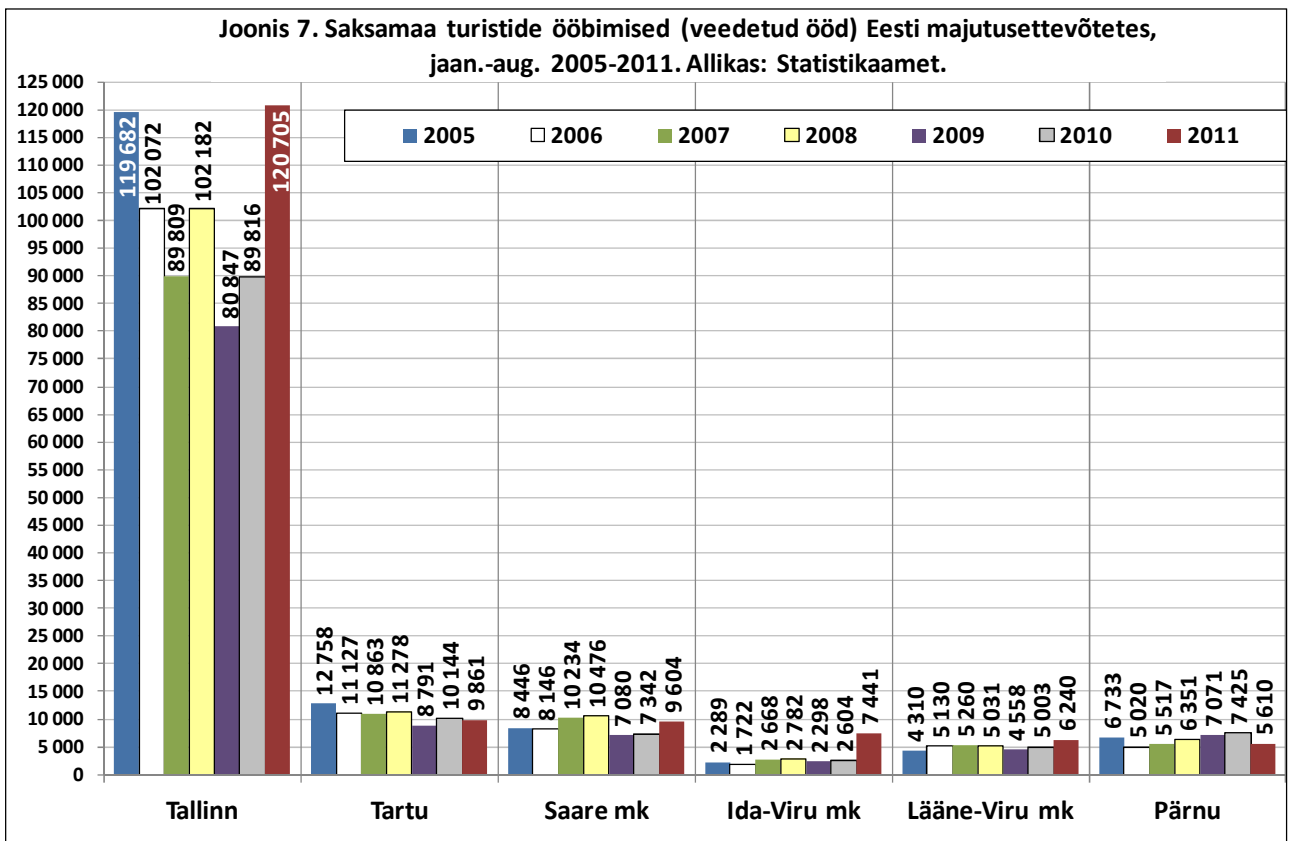
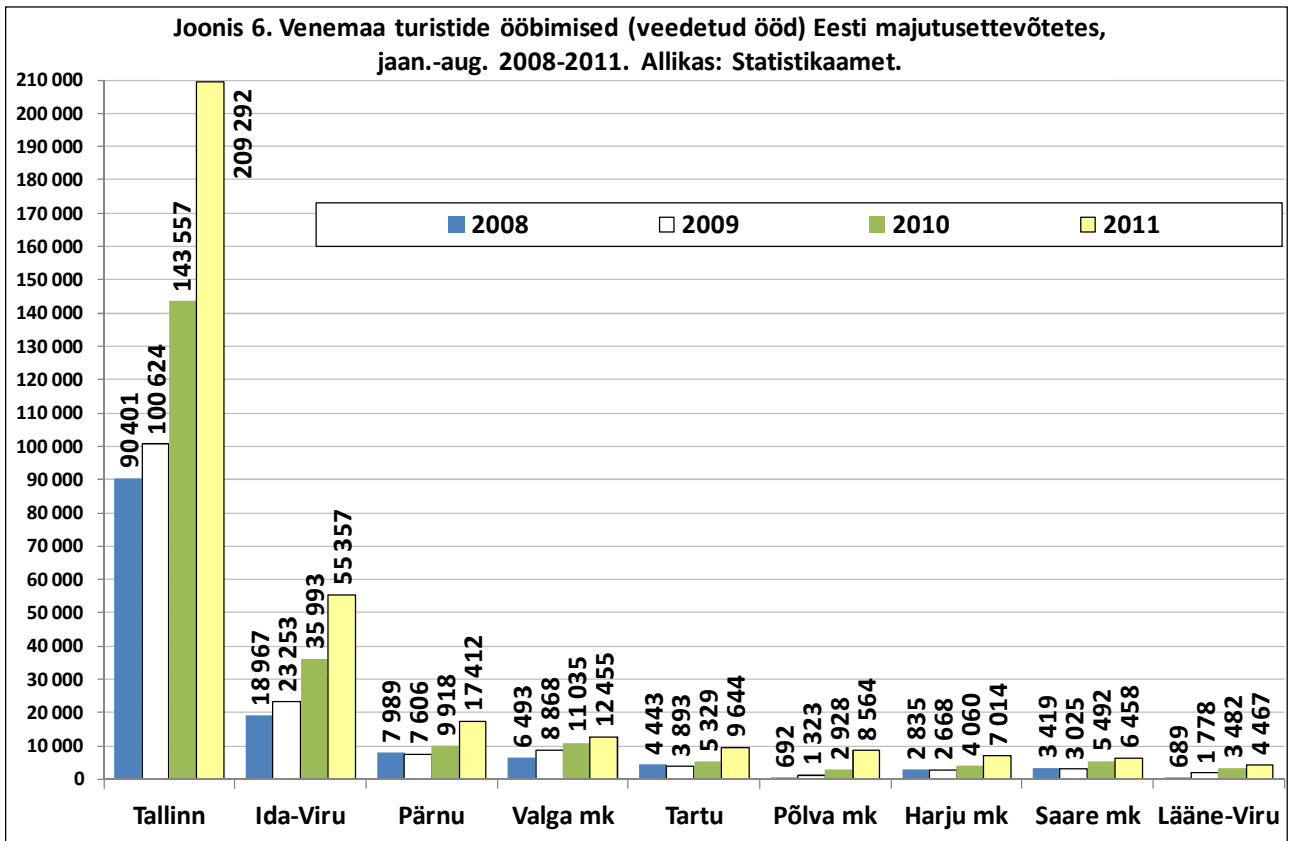
Tulenevalt majandusolukorra paranemisest ja nõudluse kasvust on hakanud kasvama ka kriisiaastatel tugevalt langenud majutusteenuste hinnad ja majutusettevõtete sissetulekud. Kui esimese kaheksa kuu kokkuvõttes kasvas (sise- ja välituristide) ööbimiste arv kokku 15%, siis Eesti majutusettevõtete sissetulek majutusteenuste müügist kasvas samal perioodil 22% (88-lt miljonilt eurolt 2010.a. 108 miljoni euroni 2011.a.). Eraldi väärib märkimist, et 2011.a. jaanuaris kasvas kogu Eesti majutusettevõtete keskmine tubade täitumus 34%-ni ning Tallinnas 45%-ni, mis on nii Eesti kui ka Tallinna puhul jaanuarikuu kohta läbi aegade parim tulemus (joonis 17).

Eesti tulu väliturismist (turismiteenuste eksport) oli Eesti Panga andmetel 2011.a. I poolaastal 546 miljonit eurot. Võrreldes 2010.aasta I poolaastaga kasvas see 15% (ehk 72,7 miljoni euro võrra). Nagu näitab joonis 16, oli see näitaja mõnevõrra suurem seni rekordilise 2008.a. I poolaasta näitajast – ehk tegemist on kõigi aegade rekordiga. Väliskülastajate kulutused Eestis (reisiteenuste eksport) moodustasid sellest 408 miljonit eurot (kasv 13% ehk 46,3 miljoni euro võrra). Reisijateveo eksport (väliskülastajate maksed Eesti transpordifirmadele) oli 2011. aasta I poolaastal 138 miljonit eurot (+24% ehk +26,4 miljonit võrreldes 2010.a. I pa., sh. maksed laevafirmadele kasvasid 21% ja maksed lennufirmadele 37%).

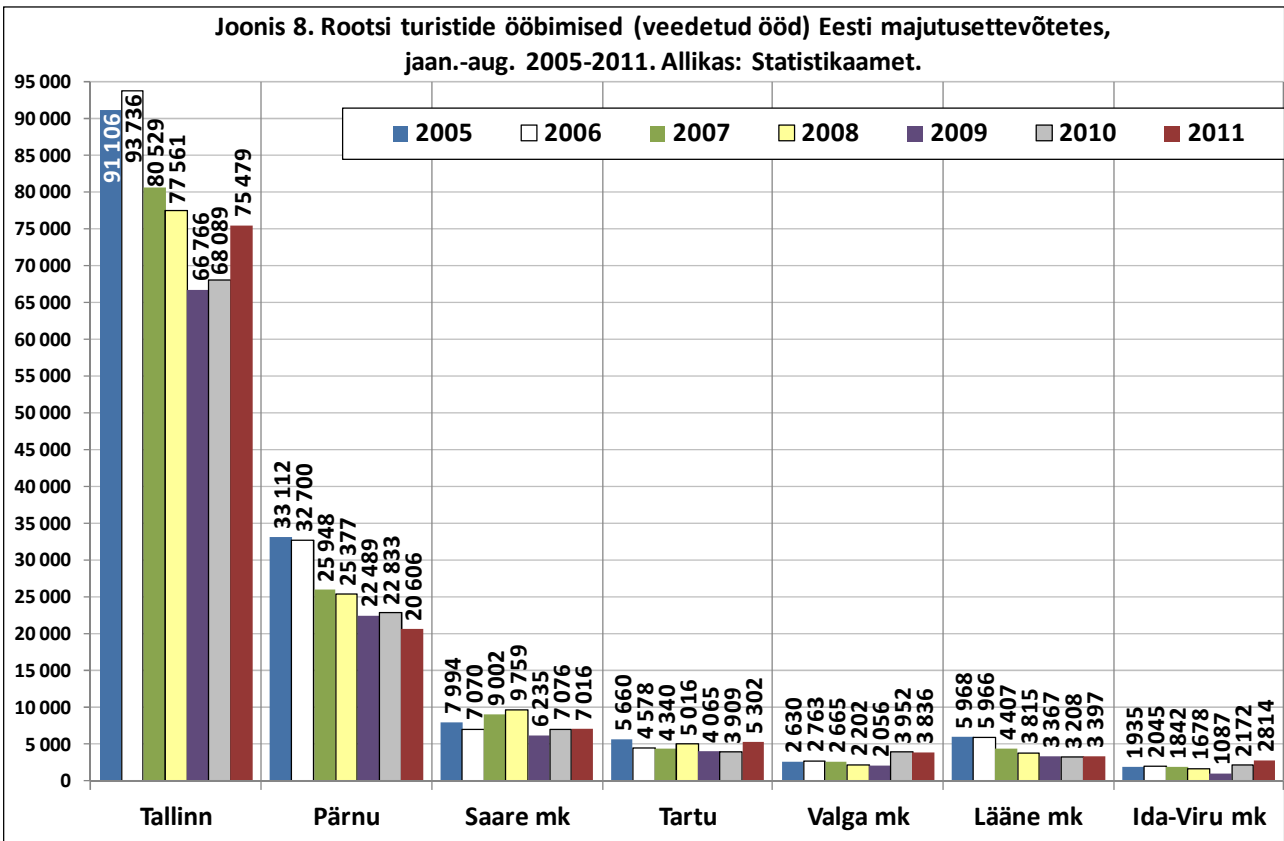

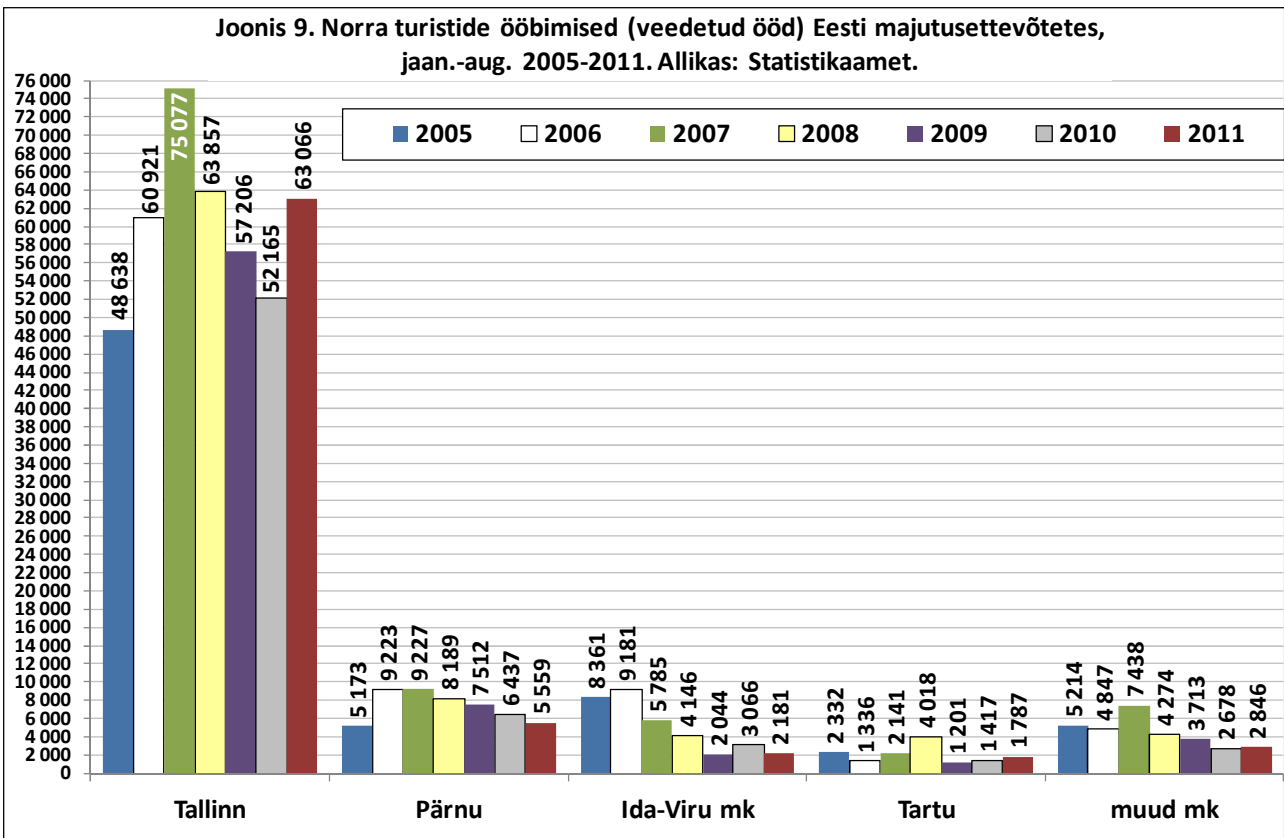

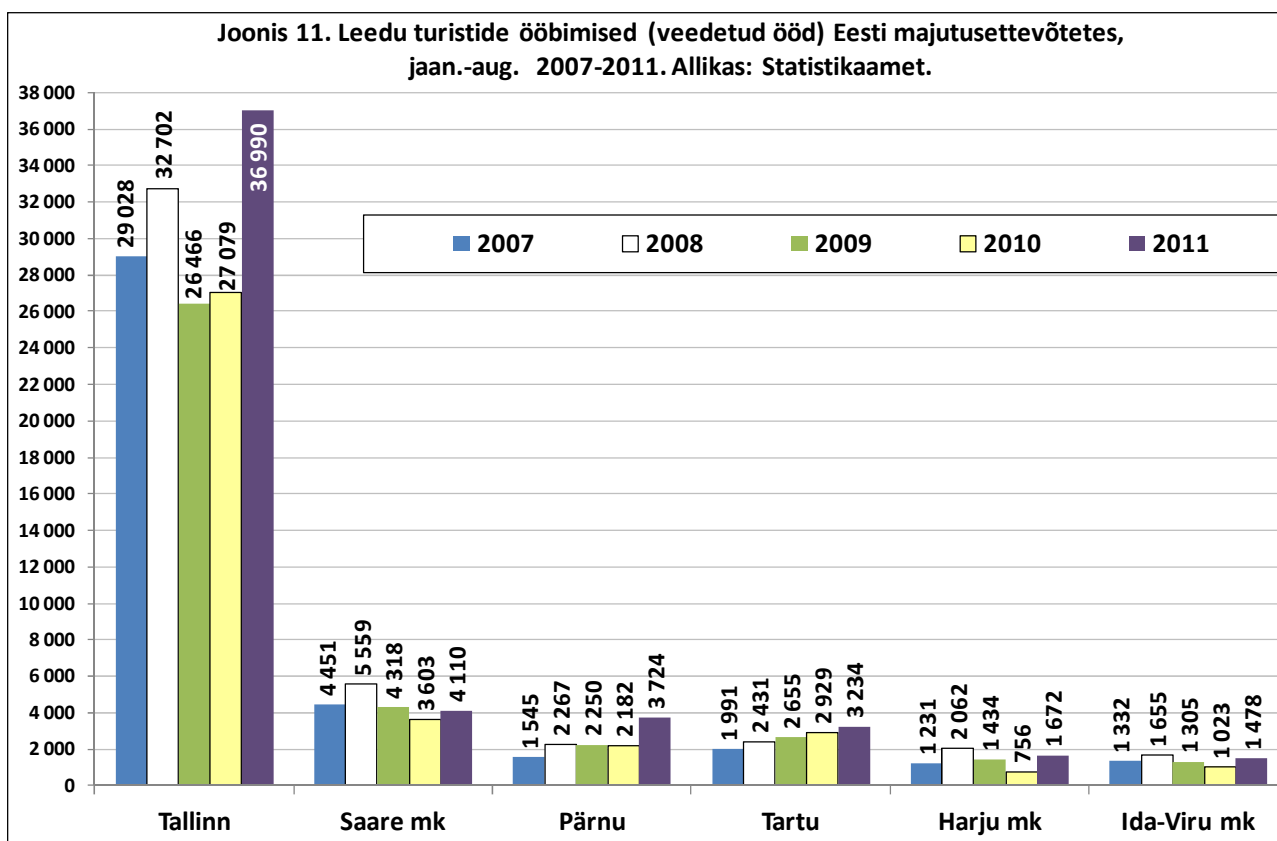
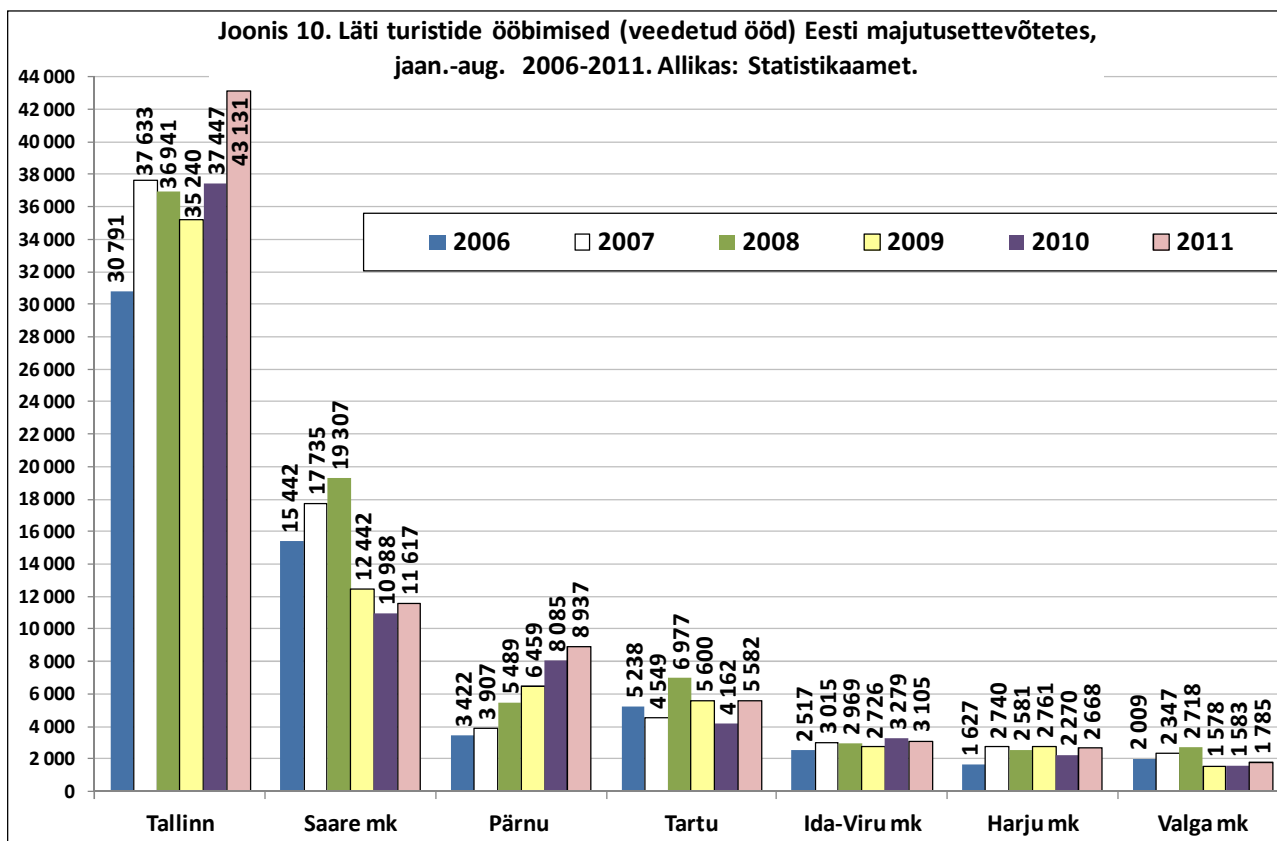

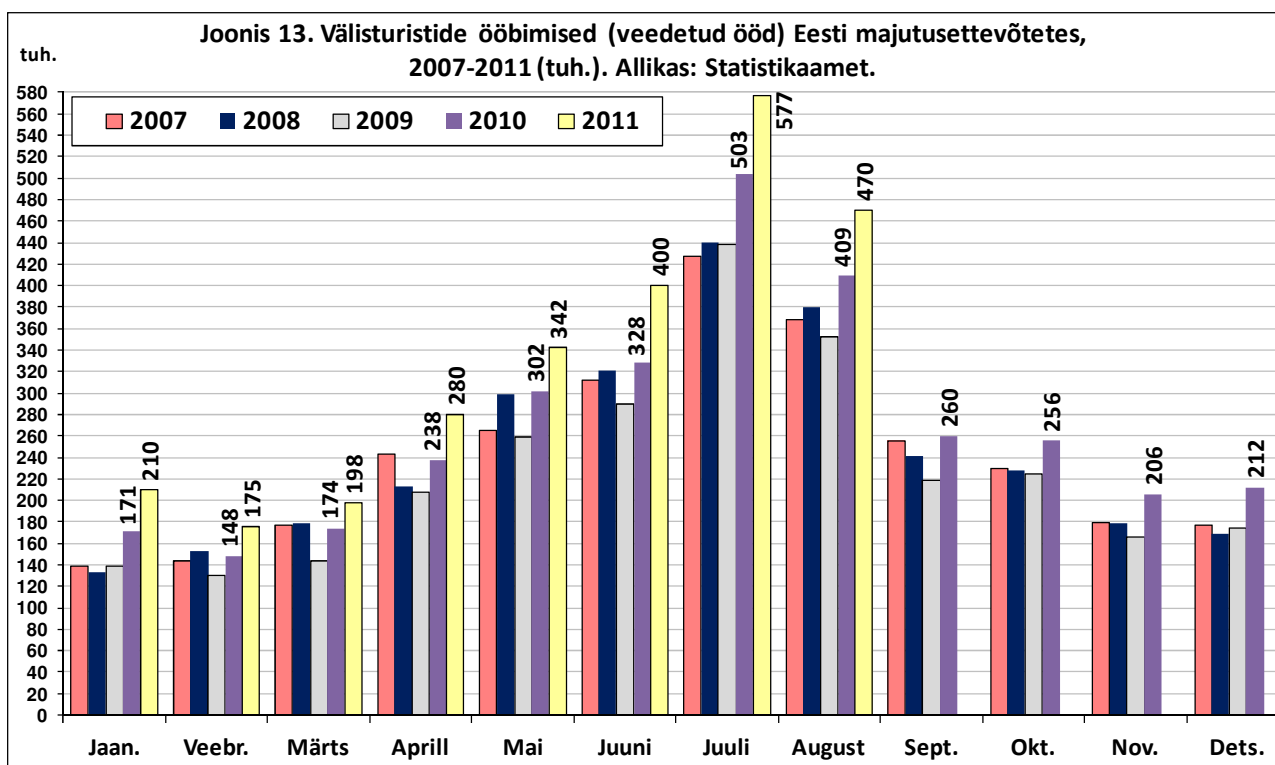
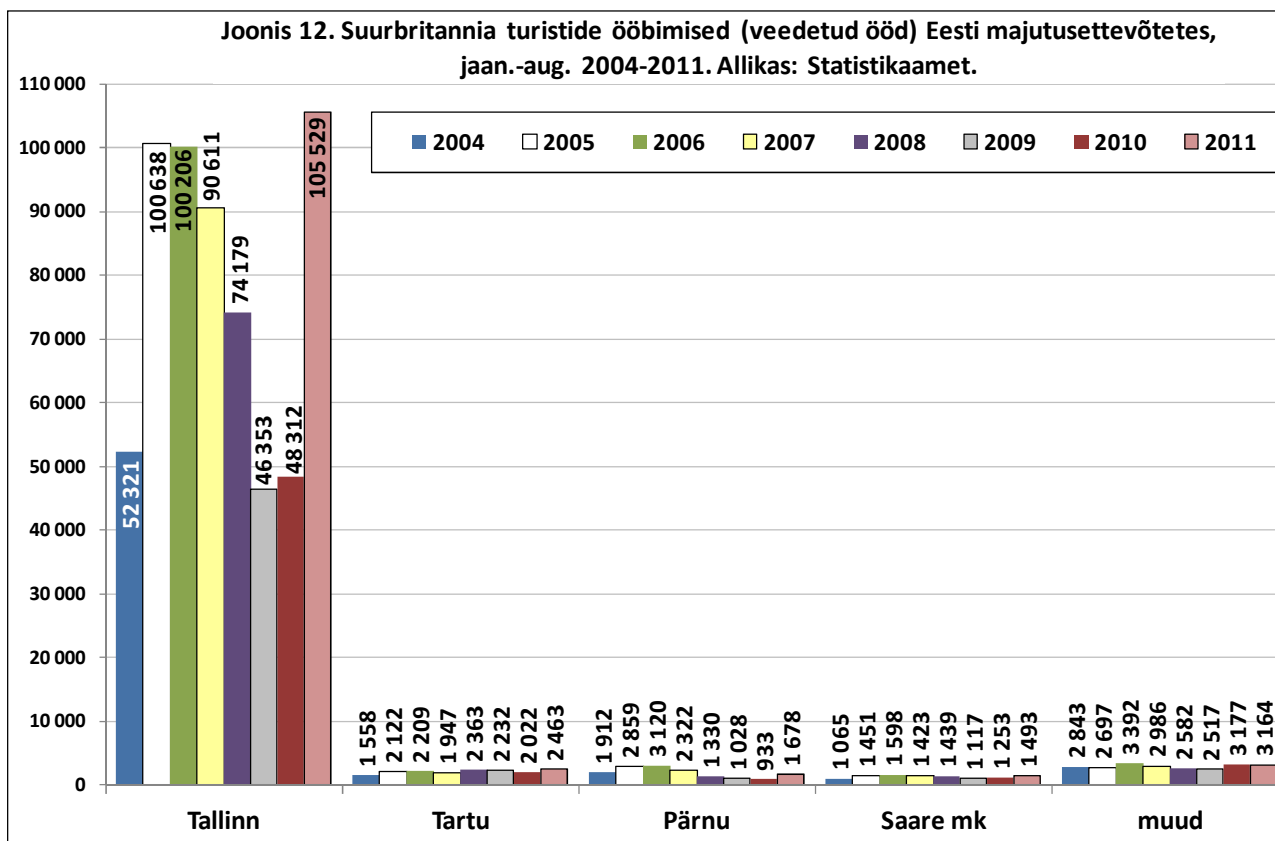
Joonis 8. Rootsi turistide ööbimised (veedetud ööd) Eesti majutusettevõtetes, jaan.-aug. 2005-2011. Allikas: Statistikaamet.

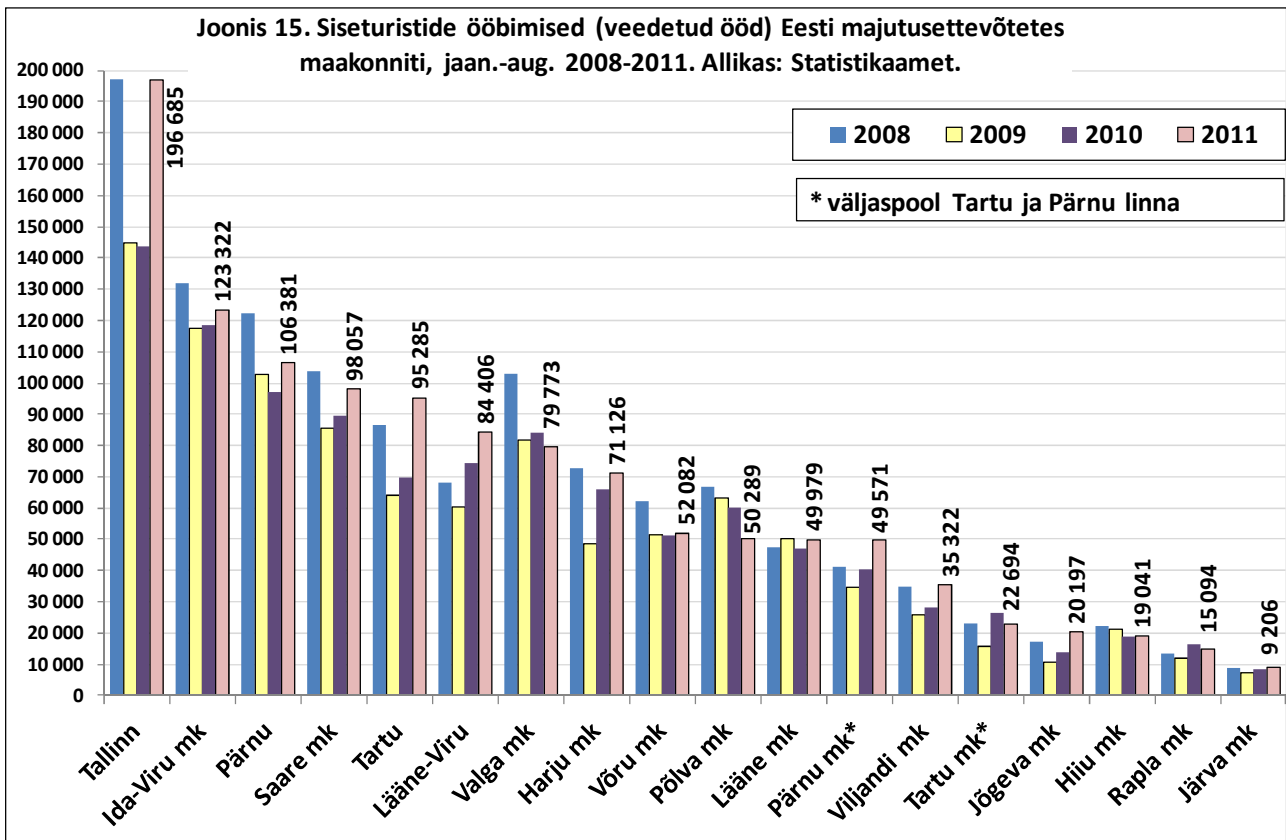
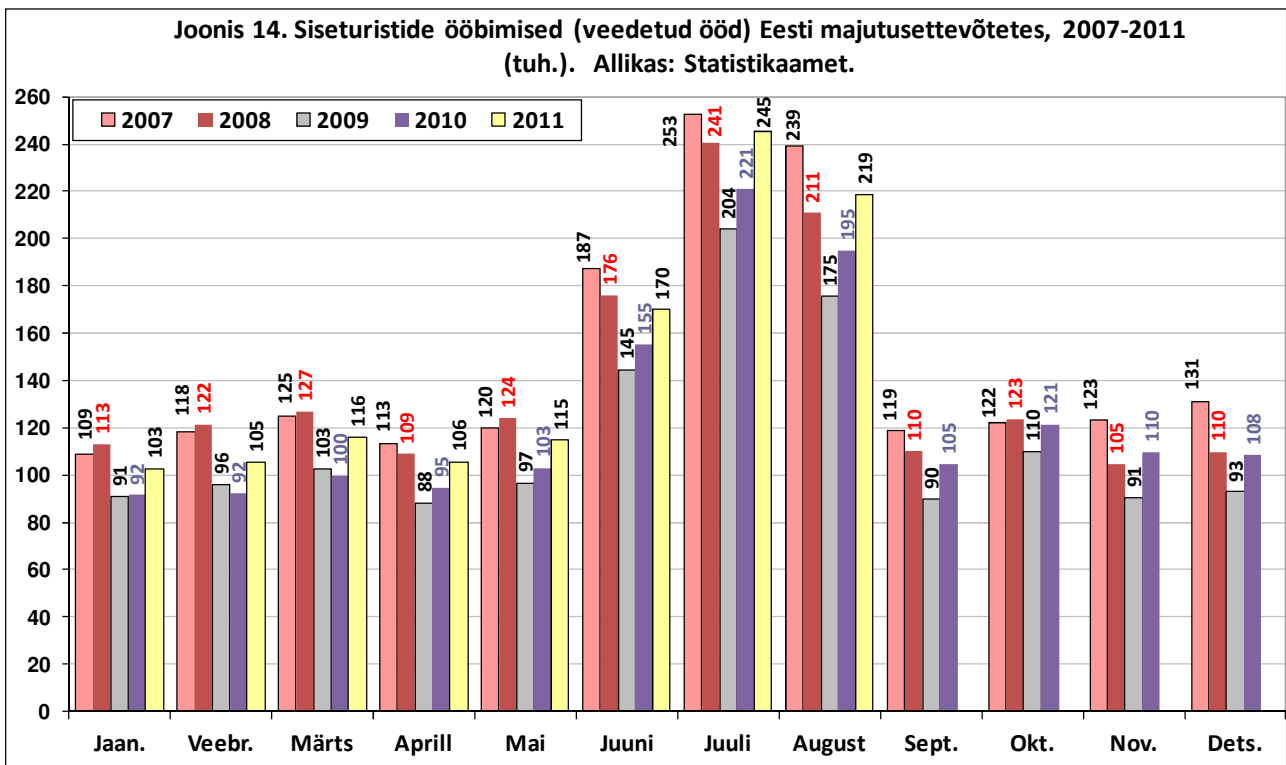

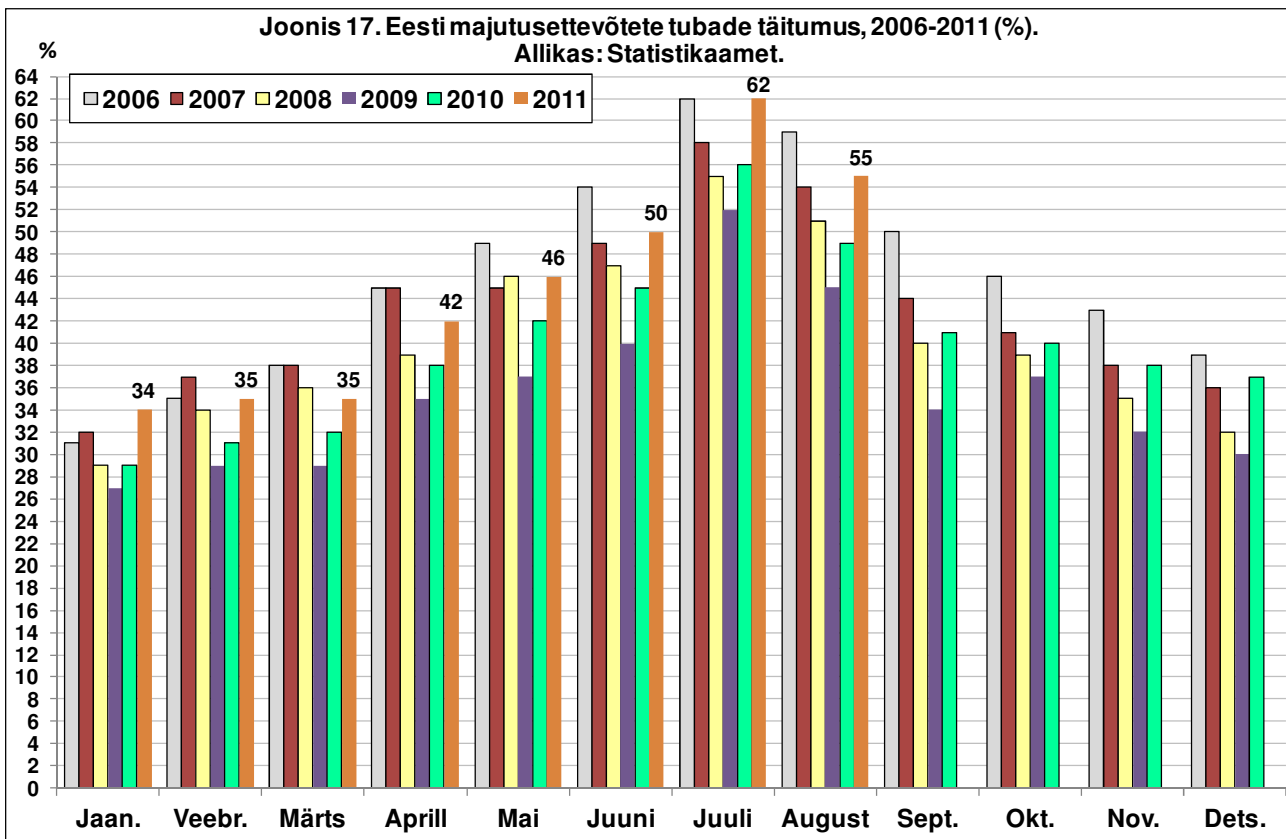
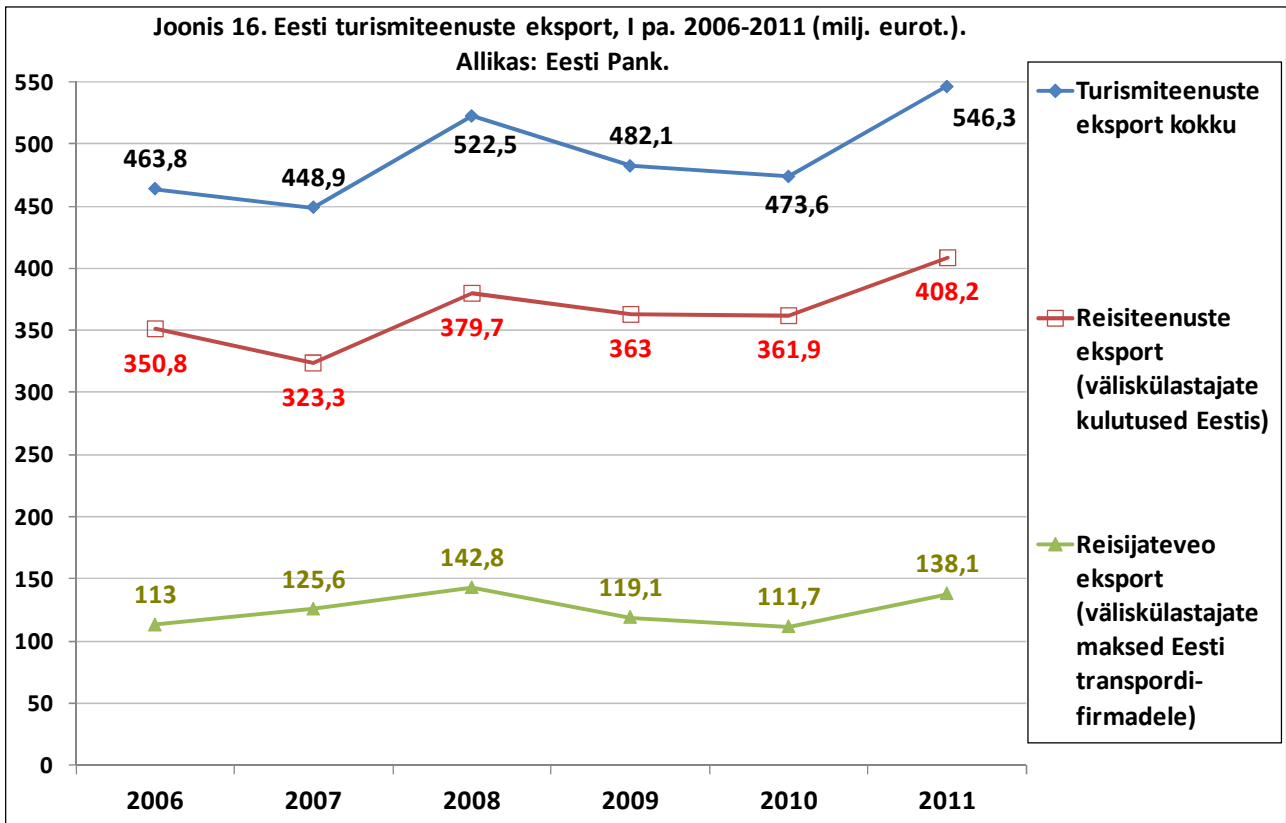
Joonis 9. Norra turistide ööbimised (veedetud ööd) Eesti majutusettevõtetes, jaan.-aug. 2005-2011. Allikas: Statistikaamet.

Eesti majutusettevõtetes majutatud turistid ja nende ööbimised (elukohariigi järgi), jaan.-aug. 2008-2011.
Allikas: Statistikaamet.

	Majutatud turistid, jaan.-aug.				Muutus võrreldes eelneva aastaga (jaan.-aug.)					
	2008	2009	2010	2011	2009/08	2010/09	2011/10	2009/08	2010/09	2011/10
kokku	1 720 665	1 527 546	1 683 651	1 917 249	-193 119	156 105	233 598	-11%	10%	14%
siseturistid	684 270	545 132	582 457	647 732	-139 138	37 325	65 275	-20%	7%	11%
välituristid	1 036 395	982 414	1 101 194	1 269 517	-53 981	118 780	168 323	-5%	12%	15%
Soome	518 034	524 813	585 034	585 040	6 779	60 221	6	1%	11%	0%
Venemaa	54 309	61 791	91 084	134 416	7 482	29 293	43 332	14%	47%	48%
Saksamaa	75 358	61 929	67 068	82 293	-13 429	5 139	15 225	-18%	8%	23%
Rootsi	61 751	54 632	56 450	58 944	-7 119	1 818	2 494	-12%	3%	4%
Läti	55 482	49 042	48 848	56 309	-6 440	-194	7 461	-12%	0%	15%
Suurbritannia	33 777	22 691	24 128	46 777	-11 086	1 437	22 649	-33%	6%	94%
Leedu	30 834	25 417	24 814	33 878	-5 417	-603	9 064	-18%	-2%	37%
Norra	31 495	27 211	25 382	31 457	-4 284	-1 829	6 075	-14%	-7%	24%
Itaalia	21 393	16 048	18 342	26 463	-5 345	2 294	8 121	-25%	14%	44%
Poola	16 877	13 589	15 263	22 804	-3 288	1 674	7 541	-19%	12%	49%
Hispaania	14 769	12 784	13 448	22 053	-1 985	664	8 605	-13%	5%	64%
Prantsusmaa	14 722	12 910	15 646	17 702	-1 812	2 736	2 056	-12%	21%	13%
USA	14 331	12 130	15 141	17 579	-2 201	3 011	2 438	-15%	25%	16%
Holland	9 768	8 999	8 815	13 525	-769	-184	4 710	-8%	-2%	53%
Taani	10 471	8 145	7 485	9 612	-2 326	-660	2 127	-22%	-8%	28%
Jaapan	4 753	4 808	5 034	5 741	55	226	707	1%	5%	14%

	Ööbimised (veedetud ööd), jaan.-aug.				Muutus võrreldes eelneva aastaga (jaan.-aug.)					
	2008	2009	2010	2011	2009/08	2010/09	2011/10	2009/08	2010/09	2011/10
kokku	3 339 005	2 955 718	3 323 425	3 831 849	-383 287	367 707	508 424	-11%	12%	15%
siseturistid	1 221 898	998 558	1 052 911	1 178 510	-223 340	54 353	125 599	-18%	5%	12%
välituristid	2 117 107	1 957 160	2 270 514	2 653 339	-159 947	313 354	382 825	-8%	16%	17%
Soome	999 543	993 573	1 171 996	1 175 610	-5 970	178 423	3 614	-1%	18%	0,3%
Venemaa	141 501	158 357	227 789	338 875	16 856	69 432	111 086	12%	44%	49%
Saksamaa	149 935	124 037	130 861	169 434	-25 898	6 824	38 573	-17%	6%	29%
Rootsi	132 629	111 227	116 172	123 842	-21 402	4 945	7 670	-16%	4%	7%
Suurbritannia	81 893	53 247	55 697	114 327	-28 646	2 450	58 630	-35%	5%	105%
Läti	85 758	73 803	75 361	84 831	-11 955	1 558	9 470	-14%	2%	13%
Norra	84 484	71 676	65 763	75 439	-12 808	-5 913	9 676	-15%	-8%	15%
Itaalia	48 026	36 148	43 233	61 248	-11 878	7 085	18 015	-25%	20%	42%
Leedu	51 015	41 496	40 850	55 517	-9 519	-646	14 667	-19%	-2%	36%
Hispaania	31 546	24 858	29 040	47 760	-6 688	4 182	18 720	-21%	17%	64%
Poola	39 899	24 537	28 049	42 945	-15 362	3 512	14 896	-39%	14%	53%
Prantsusmaa	29 728	26 536	34 995	39 717	-3 192	8 459	4 722	-11%	32%	13%
USA	34 816	29 983	34 324	38 855	-4 833	4 341	4 531	-14%	14%	13%
Holland	21 276	18 932	18 093	28 551	-2 344	-839	10 458	-11%	-4%	58%
Taani	23 667	17 487	15 882	19 536	-6 180	-1 605	3 654	-26%	-9%	23%
Jaapan	8 354	8 709	9 465	10 636	355	756	1 171	4%	9%	12%